

De stilte van China.

Arnold Tukkers - Team Delingha

Foto's : Casper ter Kuile

We wisten het ver van tevoren, in november 1998 gaat er iets gebeuren. Dat 'gebeuren' was natuurlijk de grote Leoniden-regen. Eigenlijk zou ik eerst niet eens mee gaan, maar wat e-mail's met Ben Kokkeler brachten me op andere gedachten, Tukkers ging mee naar China. Al snel kreeg ik van m'n omgeving in Twents dialect te horen: "wat goa ie noar China veur een paar valln'd ster'n, ie bint ja nich good wies, veul te koalt, veul te duur, en veul te ver weg, blief moar in Hollaaand hier kuj't ok wa seen". Tja dat is nu vaak net het probleem met dit soort dingen, een buitenstaander begrijpt er vaak geen bal van. Wij wel gelukkig, onder het motto, "*Leonids and China, once in a lifetime*", de blik naar China gericht, alles over China gelezen, hoe anders zou het zijn!

Over de voorbereiding vertel ik maar niets, dat laat ik aan anderen over, het was een mega klus, door Hans, Carl en gabbers tot een perfect einde gebracht, sjapoo!

Zaterdag 7 november.

Eindelijk is het zover, vandaag nog in Denekamp, morgen in Beijing! De Dutch Meteor Society (DMS) gaat naar China. Afscheid genomen op het station in Enschede van Elise en de kids Demi en Brian, nooit makkelijk, en samen met Carl en Romke op weg naar Schiphol, absoluut niet wetend waar we aan begonnen waren. Lekker in zo'n trein, drie meteor-waarnemers, met grote plunjebalen en te grote weekend tassen. Je zag de passagiers denken, "*waar gaan die malloten naar toe?*", och twee weekjes China voor wat vallende sterren!

Aankomst op Schiphol, lekker op tijd, expeditie truien gekregen, kennis gemaakt met Pavel Spurnì van de sterrenwacht in Praag. Hij zou ons vergezellen en zich aansluiten bij de groep die naar Xing-Long ging. Eindelijk het vliegtuig in, sterker nog voor mij de eerste keer, en dan naar China...

Kriebels, spanning, zenuwen en wat dies meer zei.

Zondag 8 november.

Prachtige vlucht, niet te lang, niet te kort. We deden al wat eerste indrukken op toen we boven China vlogen, veel bergen en groot, gigantisch groot! Landing in Beijing, ik dacht nu gaat het gebeuren, alles uitpakken, strenge paspoortcontrole en al dat soort irritante dingen. Maar oh heerlijk land, we stonden binnen een kwartier buiten!

Schiphol, 7 november 1998. Annemarie Zoete, Michelle van Rossum, Hans Betlem, Marc de Lignie. Carl Johannink, Romke Schievink, Arnold Tukkers en Olga van Mil met op de achtergrond ons vervoermiddel naar China.

Toen ik naar de uitgang keek zag ik iemand die verdacht veel op Alex Scholten leek. Wat léék, 't wás hem. Dat kan toch niet, onze vriend uit Bussloo was toch met een wereldreis bezig, die zat toch in Nieuw Zeeland? Het was hem dus toch Wat een ontvangst! Natuurlijk was hij meteen welkom, "join the club". Eveneens kennis gemaakt met gastheer Jin Zhu en vertrokken richting Beijing Astronomical Observatory (BAO).

Tassen en koffers uitgepakt, twee persoons kamer, netjes en schoon. Mijn slaapmaatje was Jos Nijland, lang,

dun en verdomd gezellig, dat kwam wel goed. De eerste Chinese maaltijden bevielen prima, wat een weelde al dat eten. Hoezo stokjes moeilijk, probeer het zelf maar eens en na een dag eet je er zelfs doperwtten mee (nou ja). Eveneens wat Chinees bier gedronken, lekker man. Als ik ooit geen werk meer heb open ik daar een kroeg! De eerste verkenningstocht gemaakt in deze wereldstad, 13 miljoen inwoners, net zo groot als Groningen, Friesland en Drente samen. Marktjes bezocht, you buy, only one dollar, cheap. En dat was het ook,

goedkoop. Toch nog maar niets gekocht, dat zou nog wel komen!

Maandag 9 november.

De eerste dag onder andere de verboden stad bezocht. Dat viel tegen. Dit immense complex is slecht onderhouden. Wel veel indruk maakten de tempels, vooral de tempel van de Hemel. Deze prachtige blauwe, meer dan dertig meter hoge 'pagode', liet op mij een geweldige indruk achter.

Dinsdag 10 november.

De volgende dag de Muur beklommen. Meer dan 5000 km lang zoekt hij z'n weg over de immense bergen van China, en dat al meer dan 1500 jaar! Dit is toch wel het indrukwekkendste bouwwerk dat ik ooit heb gezien. 's Avonds samen met de Chinese counterpart, genoten van een Peking Duck diner in een fantastisch restaurant. De Chinese eetstokjes stiekem 'meegenomen'. Dom, dom, dom, je krijgt daar voor belasting fraude al de doodstraf, dit zou me dus zeker 10 vingers kosten. Maar alles ging goed, ze liggen nu als een kostbaar kleinood in de keukenla.

Onder :

10 November 1998. 18 DMS'ers beklommen de Chinese muur. Marc, Carl, Klaas en Michelle v.v.n.a..

Links : China : eten, eten, eten...

Woensdag 11 november.

De groep wordt gesplitst, ik ga nu verder als 'Team Delingha'. Team Delingha bestaat uit Jos Nijland, Carl Johannink, Romke Schievink, Marc de Lignie, Robert Haas, Casper ter Kuile, Marco Langbroek, Koen Miskotte en ondergetekende en dan natuurlijk nog Zhao Haibin onze begeleider en student aan het Purple Mountain Observatory. Team Xinglong vertrekt de volgende dag naar Xinglong, wij vandaag naar Xining. Een uurtje vertraging op het vliegveld, mensen kijken, de Chinezen vooral naar ons kijken, blanke lange Hollanders met te grote schoenen. Overnachting in Hotel Qinghai, luxe, lekker luxe, ligbad, tv'tje, barretje, dat kwam wel goed.

Rondgekeken in Xining, een grote

Links :

Eindelijk... Alle apparatuur van post Delingha staat opgesteld bij het gelijknamige instituut.

stad, en mooi, veel mooier dan Beijing. Marktjes, kraampjes, kopen, lekker eten, one dollar!

Donderdag 12 november.

Naar Delingha in een te kleine bus met teveel (alle) bagage, proppen dus. Meer dan 600 kilometer over veelal goed begaanbare wegen. Dit was denk ik voor ons allemaal een indrukwekkende reis. De gekleurde bergen, de nomaden, ezels, wilde paarden, yaks en kleine dorpjes deden ons versteld staan. Onderweg nog gestopt bij een klein dorpje, klein oud gebouwtje, gordijn voor de open deur (Het was er al lekker koud), bleek een restaurant te zijn. Het was er niet echt schoon, op een oude potkachel stonden twee enorme bakken rijst te pruttelen. Wat oude tafels, wat stoelen, en enkele Chinezen met een blik in hun ogen van "wat komt hier nu weer binnenvallen". Maar lekker was het, wat het was weet ik niet maar och man, daar is een Chinees restaurant in Nederland een cafetaria bij! Later bleek dat de Chinees alles gebruikt, alles van het varken dus, tot de ingewanden aan toe, maar het smaakt best. Onderweg nog een leuke band, mag ook wel na zoveel kilometers. De ene na de ande-

re foto werd gemaakt, videofilms volgeschoten, meteorwaarnemers werden stil, heel stil. We kwamen voor de meteoren, maar dit was zo verschrikkelijk indrukwekkend, zo groots, zo stil ook, dit was voor mij echt de reis van mijn leven.

Het Qinghaimoer ten zuiden voorbijgereden. Een groot zoetwatermeer, vier keer groter dan ons eigen IJsselmeer. We kwamen over een pas van meer dan 4000 meter hoogte, Delingha zelf lag op een dikke 3000 meter. Tegen het donker aankomst bij de Radio Sterrenwacht van Delingha. Een groot oud gebouw met een enorme witte bol, daarin de grote radiotelescoop waarmee men onder andere onderzoek doet naar sterspektra.

Kamers opgezocht, bedden opge maakt, nou ja bedden. Twee houten bankjes met daar tussen planken en geen matras. Hard dus, hartstikke hard, en als er iets is waar ik niet op kan slapen is het wel een hard bed met een hard kussen. Bijna niet geslapen, Jos (m'n slaapmaatje) dus wel, maar die slaapt volgens mij nog op een spijkerbed, de bofkont.

Vrijdag 13 november.

Kennis gemaakt met de sterrenwacht,

personeel en de eerste maaltijden. Ook weer verschrikkelijk lekker, maar als er iets was wat opviel was het wel dat men enorm z'n best deed voor ons. Ik heb nog nooit mensen met zoveel inzet zien werken om het een ander naar z'n zin te maken, geweldig.

Eveneens een klein probleem uit de weg geholpen, het speciale opblaasmatje dat ik heb gekregen van Hans en Geke Lammers als matras gebruikt, wat dikke dekens eroverheen, klaar is Kees, ik kon slapen.

Nog een probleem uit de weg geholpen, dat matje was voor de het waarnemen, maar wat stonden daar overal in de sterrenwacht, stretchers! Snel voor iedereen zo'n ding ingepikt, lekker comfortabel Leoniden kijken.

Eveneens de eerste waarnemuren gemaakt, knalhelder met sterren tot op de horizon.

Zaterdag 14 november.

Acclimatiseren van de reis, de hoogte en het eten, voor mij bijna niet nodig. Ik voelde me beresterk, de adrenaline stroomde door mijn lijf, ik had het gevoel dat ik de hele wereld aankon. Niet echt ziek geweest, de rest van de groep hield zich ook goed op wat

Links :

De waarnemers van post Delingha. Van links naar rechts staand : Romke Schievink, Casper ter Kuile, Marc de Lignie, Marco Langbroek, Jos Nijland, Arnold Tukkers en Robert Haas. Zittend : Een Chinese begeleider, Carl Johannink en Koen Miskotte.

kleine, dunne, bruine, probleempjes na.

Maar Xiproxin en Norit doen wonderen, nietwaar Carl. Over bruine probleempjes gesproken. Het wc papier moest in een speciaal mandje. Dat deden wij dus niet, gevolg een overgelopen wc. Al wel eens een Chineesje bij temperaturen rond het vriespunt een riool zien blootleggen, wij wel. Graven, graven en nog eens graven, en dat voor diestomme pleepapieren Hollanders. Hij bleef lachen, of dat ook kwam doordat hij in het riool echte Hollandse pannenkoeken tegen kwam weet ik niet. Die pannenkoeken waren trouwens van Robert Haas, maar ze waren zuur, en dan is er nog maar een plek voor: het Chinese riool.

Zondag 15 november.

Het zou wel eens koud kunnen worden. Wat heet koud, temperaturen 's nacht onder de -15 graden, echt koud! Maar wel te doen, dankzij een lading warmte kleding. De winter heerst in China, en dat binnen een dag!

**nacht maandag/dinsdag
16/17 november.**

De eerste officiële waarneemnacht.

Begonnen rond een uur of twaalf, meteen al wat heldere meteoren gezien. Wat? Nu al van dat heldere spul, toeval, zal wel. Dus niet, spektakel, vuurbollen, nalichtende sporen, de -10'en vliegen ons om de oren. Een bruin blauwe -12 spat uiteen tegen de knalheldere sterrenhemel. Voor de niet meteoorkenner, een -12 is net zo helder als de volle maan. Ik heb het niet meer, ik flip uit, heroïne gespoten misschien, een droom, te veel alcoholhol, het Viola Holt effect? Maar niets van dit alles, een vuurbollen regen! Honderden meteoren schieten aan de hemel voorbij. We draaien een perfecte actie, camera's gaan open en dicht, videocamera's draaien overuren, memorecorders staan op opnemen, en Hollanders flippen uit. Wat een gevoel, wat een enorme belevenis, hier kwamen we voor en nu is het zover, ik geniet, wetend dat ik dit misschien nooit weer te zien krijg. En dat gaat de hele nacht door. Tot zeven uur waargenomen, toen nog een half uur tot diep in de schemering gekeken, het ging maar door.

Nog even gedacht aan Nederland. Zouden ze het daar ook zien? Hopelijk wel. In gedachte wenste ik een -15 boven Lattrop, voor jou Rita omdat je er niet bij was.

Toen eindelijk gestopt. Wat een nacht! Gejuich! Handshaking met Jos, die kreeg het die nacht zelfs nog even moeilijk omdat hij z'n vingers niet meer kon bewegen, bijna bevroren onder het gejuich en de spanning. Kwam gelukkig weer goed zodat ook hij met volle teugen kon genieten.

En dan slapen, nou ja slapen, nage-nieten, wegdommelen, dromen. Ik droomde van vuurbollen.....-8, -7, -10, -12, -6, bruin, blauw, wat een nacht, wat een nacht. En het maximum moest nog komen.

Dinsdag/woensdag 17/18 november.

En dat maximum viel dus tegen, er was een maximum dat wel -en op tijd-, maar de aantallen bleven ver achter. Erg, welnee, met de nacht ervoor op zak kon deze actie niet meer stuk. Deze nacht waargenomen vanuit 'drop-post' Ulan, 80 kilometer van Delingha vandaan. Een uurtje rijden, samen met Casper ter Kuile en Marc de Lignie. Onze begeleider Zhao ging ook weer mee, deze sterrenkunde student wilde het meteorwaarnemen onder de knie krijgen. Dat is hem niet echt gelukt, na een half uur lag hij te slapen, samen met nog een Chinees in een te klein bed. Ik heb z'n gesnurk nog op-

Rechts :

Het hoofdgebouw van de radio sterrenwacht te Delingha van de Chinese Academie van Wetenschappen: tijdelijk onderkomen van een deel van de DMS China expeditie 1998.

genomen, leuk voor later. Xinglong heeft op de 17e een persconferentie gegeven voor 120 man, dat is pas pers, kunnen ze hier in Nederland nog wat van leren.

Woensdag 18 november.

Uitwerking van de data, veel maar spannend werk. Wallen bij de meesten onder ogen, af en toe ook wat kribbige geluiden, maar dat mag. Inmiddels meerdere malen telefonisch contact gehad met het thuisfront en de sterrenwacht. Ook een bezoek gebracht aan Delingha, voor Nederlandse maatstaven een enorm grote stad, voor China een dorp. Jos ging even over de rooie, had een zonnenbril nodig, een van de chinezen zou hem daar wel even mee helpen.

Hij moest een typische Mao bril kopen, groot, zwart en uit de mode, dat ging Jos toch wat te ver, de winkel maar weer verlaten. Ergens anders maar zo'n ding gekocht, model modern, stond je wel Jos. Toch was het Mao model leuker!

Woensdag/donderdag 18/19 november.

Laatste waarneemnacht, nog enkele

uurtjes. Niet veel soeps meer gezien. Hoeft ook niet, lekker afbouwen, kijken en genieten. Stil is het, niet zomaar stil, maar echt stil. In Nederland hoor je altijd wel

wat. 's Nachts in de woestijn van Qinghai niets, helemaal niets. De stilte van China is indrukwekkend.

Wederom een knalheldere sterrenhemel. Het sterrenbeeld de Stier komt majestueus op boven de bergen, de Tweelingen staat in het Zenit. Heel wat anders dan in Nederland, daar krijg je eerst 20 graden vervuiling en dan pas wat sterren.

Donderdag 19 november.

Laatste dag in Delingha. Samen met Jos en Carl richting de bergen gelopen, tripje van enkele uren. Midden in de woestijn komen we een lemen hutje tegen. Wat geiten, een hond, vader, moeder en de kinderen kijken naar ons alsof we Columbus zijn. Dezelfde vader die de dag ervoor met z'n kinderen tussen het afval van de sterrenwacht lag te zoeken naar iets van waarde, shit wat een klote wereld eigenlijk. Ik denk aan mijn eigen kinderen, die hebben het goed, gelukkig maar. Dat het ook anders kan bewijst dit beeld, we lopen snel verder, verder

richting de bergen, richting het water. Water dat van de bergen afkomt, knalhelder blauw water. Aan het begin een stroompje, hier al een brede stroom met aan de randen grote ijsplakkaten. Misschien wel het mooiste van de hele reis, dit plaatje van drie meteorwaarnemers voor de majestueuze bergen met die woeste stroom van het eeuwige water. Weer die stilte, dan weer het gejuich, gejuich van vreugde.

We wandelen terug, Jos en Carl gaan weer langs het lemen huisje, ik niet. Onderweg ga ik zitten op een steen, weer die stilte, ik voel me goed. In de verte twee lange gestalten, Jos en Carl. Samen lopen we verder, achter ons de stilte, het eeuwige water en de bergen. We zeggen niets meer.

's Avonds afscheid van de sterrenwacht, taart, bier, cadeau's en karaoke. Wel eens negen Hollanders, midden in China, Annabel van Hans de Booy zien zingen, wij wel?

's Avonds lig ik op mijn bed, gordijnen dicht, ik kijk naar de gordijnen. Door de gordijnen heen zie ik een heldere lichtflits, een meteor. Wat een afscheid, ik flip voor de laatste maal. Jos denkt dat ik hem in de mailing neem, maar het is echt waar, gelukkig zag Romke hem ook.

Ik ga slapen, Jos ook, dat kan nog net want z'n bed is bijna ingestort. Bezweken onder een Hollander die naar China kwam om meteoren te kijken, wat een wereld.

Vrijdag 20 november.

Terug naar Xining, ik heb het geluk dat ik samen met Koen Miskotte in een grote luxe wagen de reis mag beleven, niet meer in dat busje. De reis verliep soepeltjes. Aankomst wederom in hotel Qinghai, even later kwam ook het busje met de anderen. Lekker in bad gelegen, dat mocht ook wel na een week stof en een douche die het met drie straaltjes wel gehad had, een welkome afwisseling dus.

Gelukkig hebben we geen grote problemen gehad, geen ongelukken, geen enge ziektes, hooguit wat schijterijen en hoofdpijn en die rare zieke dag van Robert. Gelukkig konden de medicijnen blijven liggen waar ze lagen, in de medicijnkoffer. Na een geslaagde expeditie was het de hoogste tijd voor een kroeg, samen met Robert, Romke en Jos op weg in de grote stad Xining, daar zou toch wel een kroeg zijn? Dus niet, wel lichtreclame met daarop KTV. KTV, wat is dat nu weer in godsnaam? Maar naar binnen gegaan, een keurige jongeman, strak in het pak, ging met ons mee naar boven. Naar boven? Het zal toch niet.... ja hoor, in een klein kamertje zaten ze, mooie dames, kort van boven, kort van onder.

We kwamen alleen voor het bier, dat begreep de goede man niet. Bier, beer, drink, schuim, nat, dronken, wat we ook probeerden, hij begreep het niet, of wilde het niet begrijpen. Na een klein kwartier stonden we weer buiten. Een paar honderd meter verderop weer KTV, wij weer naar binnen. Hoera een kroeg, met Karaoke TV, KTV staat voor Karaoke TV! Dat was het dus, zuipen en zingen.

Gezellig, goedkoop, en bloed. Bloed? Ja bloed! Romke kreeg een flesje bier waar de hals vanaf gebroken was, het gevolg was een snee in z'n vinger. Het fraaie schepsel dat het bier gebracht

had begreep er niets van, schijnt normaal te zijn in China. Het bier was goed, evenals de zingende chinezen.

Op de terug weg naar het hotel, bijna een ongeluk gehad. Ik stapte op een groot putdeksel dat los lag, het klapte om, ik kon nog net op tijd wegspringen. Onder het putdeksel het riool, vijf meter dieper!

Zaterdag 21 november.

Terug naar Beijing, naar het vliegveld, lekker snel op het vliegtuig Dat dachten we! Vertraging, dat zou nog gevolgen kunnen hebben voor de vlucht naar Nederland. Maar waarom eigenlijk vertraging? Omdat het in Beijing sneeuwde, er lag inmiddels een dik pak sneeuw, en zolang het daar bleef sneeuwen konden we niet weg. Het duurde uren voordat we konden vertrekken.

Bij het instappen keek een oud Chinees vrouwtje mij aan, nou ja mij, ze keek naar m'n oren. Via een Chinese zakenman, die we tijdens het wachten leerden kennen, stelde ze me een vraag, "*waarom ik een oorbel droeg, dat deden ze in China niet?*". Na wat uitleg reageerde ze spontaan dat het me goed stond, ze was van mening dat ik er erg vrouwelijk uitzag!!

Laat in de avond aankomst in Beijing een dik pak sneeuw. Op weg naar het grote afscheidsdiner in een klasse restaurant, aangeboden door de DMS aan onze Chinese vrienden, en dat alles nabij het plein van de hemelse vrede. Alom vreugde, handen schudden, zoenen -met de dames-, en dan eten.

Vermoeide gezichten aan een rijk gevulde dis, morgen vertrekken we. De nacht wederom doorgebracht op BAO, helaas zonder Jos, ik slaap in een kamer naast Romke en Carl, alleen. Op het nachtkastje een blikje Cola, dat wil ik nog opdrinken, zover komt het niet, ik val in een diepe slaap.

Zondag 22 november.

Afscheid van BAO, afscheid van het prachtige China, laatste groepsfoto's.

Met vlucht KL898 naar Nederland, wat een chaos op het vliegveld. Na de sneeuw van gisteren waren er veel vertragingen. Duizenden mensen stonden te wachtten, wij ook. Bij de incheck balie een dominee uit een Afrikaans land, met.... een drumstel voor z'n parochie! Stond niet op de lijst, arme man, moest hij helemaal terug om de rammelkast in te checken.

Eindelijk in het vliegtuig, terug naar Nederland. Via Groningen Nederland binnengevlogen. Peter Bus laat ons trots z'n Groningen zien vanuit de lucht. Landing op Schiphol, uitstappen, kijken waar ze zijn.

Daar zijn ze, de kids en Elise. Rudi m'n broer is er ook, prima, lekker makkelijk in z'n auto terug naar Denekamp. Ik ben er weer, gezond, blij, moe en trots, verschrikkelijk trots op wat een klein groepje Nederlanders heeft volbracht in het verre China. Amateurs met een volwaardige wetenschappelijke actie, van het begin tot het eind een geslaagde actie!

Dank aan iedereen die er bij was, ik ga geen namen noemen, samen met jullie maakte ik de reis van m'n leven. Nu pas komen de herinneringen en de emoties terug, China and the Leonids..... once in a lifetime.

's Avonds terug in Denekamp, mensen bellen op, heb daar eigenlijk geen zin in, logisch na zo'n lange vlucht. Toch blij dat ze bellen, kan ik alvast iets van m'n verhaal kwijt. Met Rita Verhoef wat langer aan de telefoon gezeten, dit jaar wil ze ook mee, sterker nog Rita, je moet mee!

Dan eindelijk het bed in, ik lig nog wat wakker, nou ja wakker. Begin te dommelen, te dromen. Mijn bed is opeens een stretcher, sterren boven mijn hoofd en dan ineens zijn ze er weer, -12, -9, -3, blauw, bruin, -6, -3, -5,....., en dan de diepe slaap.